

32004L0035

L 143/56

EUROOPA LIIDU TEATAJA

30.4.2004

**EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV 2004/35/EÜ,
21. aprill 2004,
keskkonnastutusest keskkonnakahjustuste ärahoidmise ja parandamise kohta**

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

ettevõtja, kelle tegevus on põhjustanud keskkonnakahjustuse või sellise kahjustuse tekkimise otsese ohu, tuleb lugeda majanduslikult vastutavaks.

võttes arvesse Euroopa Ühenduse asutamislepingut, eelkõige selle artikli 175 lõiget 1,

võttes arvesse komisjoni ettepanekut, ⁽¹⁾

võttes arvesse majandus- ja sotsiaalkomitee arvamust, ⁽²⁾

pärast konsulteerimist regioonide komiteega,

toimides asutamislepingu artiklis 251 sätestatud menetluse kohaselt, ⁽³⁾ pidades silmas lepituskomitees 10. märtsil 2004 heakskiidetud ühisteksti,

ning arvestades järgmist:

- (1) Ühenduses on käesoleval ajal mitmeid saastatud piirkondi, mis on märgatavaks ohuks inimeste tervisele ning bioloogilise mitmekesisuse vähenemine on viimastel aastakümnetel tunduvalt kiirenenud. Kui midagi ette ei võeta, võivad kõnealused piirkonnad tulevikus veelgi rohkem saastuda ning bioloogiline mitmekesisus väheneda. Hoides võimalikult ulatuslikult ära keskkonnakahjustusi ja neid parandades, on võimalik kaasa aidata asutamislepingus kehtestatud ühenduse keskkonnapoliitika eesmärkide saavutamisele ja põhimõtete järgimisele. Keskkonnakahjustuste parandamise viisi kohta otsuste vastuvõtmisel tuleb arvestada kohalike tingimustega.
- (2) Keskkonnakahjustuste ärahoidmisel ja parandamisel tuleks järgida asutamislepingus toodud põhimõtet "saastaja" maksab ja säästva arengu põhimõtet. Ergutamaks ettevõtjaid rakendama meetmeid ja välja töötama menetlusi keskkonnakahjustusega seotud riski minimeerimiseks, peaks käesoleva direktiivi peamiseks põhimõtteks seetõttu olema, et

- (3) Käesoleva direktiivi eesmärki ehk keskkonnakahjustuste ühiskonnale mõistlike kuludega ärahoidmist ja parandamist taotleva ühtse süsteemi rajamist ei ole võimalik piisavalt saavutada liikmesriikide jõul, vaid seda on käesoleva direktiivi ulatuse tõttu ning ühenduse muude õigusnormidega, näiteks nõukogu 2. aprilli 1979. aasta direktiiviga 79/409/EMÜ ⁽⁴⁾ metslindude kaitse kohta, nõukogu 21. mai 1992. aasta direktiiviga 92/43/EMÜ ⁽⁵⁾ looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta ning ühenduse veepoliitika raames väljaantud Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. oktoobri 2000. aasta direktiiviga 2000/60/EÜ, ⁽⁶⁾ seonduva mõju tõttu võimalik paremini teostada ühenduse tasemel, rakendades meetmeid asutamislepingu artiklis 5 kehtestatud subsidiaarsuspõhimõtte kohaselt. Nimetatud artikliga sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev direktiiv kaugemale sellest, kui on vaja nimetatud eesmärgi saavutamiseks.
- (4) Keskkonnakahjustused hõlmavad ka õhu kaudu levivat saastust niivõrd, kui see kahjustab veekogusid, pinnast või kaitsealuseid liike või looduslikke elupaiku.
- (5) Tuleks määratleda mõisted, mis omavad tähtsust käesolevas direktiivis esitatava süsteemi õigeks tõlgendamiseks ja kohaldamiseks eelkõige keskkonnakahjustuste määratlemise suhtes. Kui mõiste pärineb muust asjakohasest ühenduse õigusnormist, tuleks kasutada sama mõistet nii, et järgitakse ühtseid kriteeriume ja soodustatakse ühesugust kohaldamist.

⁽¹⁾ EÜT C 151 E, 25.6.2002, lk 132.

⁽²⁾ EÜT C 241, 7.10.2002, lk 162.

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 14. mai 2003. aasta arvamus (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata), nõukogu 18. septembri 2003. aasta ühine seisukoht (EÜT C 277, 18.11.2003, lk 10) ja Euroopa Parlamendi 17. detsembri 2003. aasta seisukoht (Euroopa Ühenduste Teatajas seni avaldamata). Euroopa Parlamendi 31. märtsi 2004. aasta otsus ja nõukogu 30. märtsi 2004. aasta otsus.

⁽⁴⁾ EÜT L 103, 25.4.1979, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 807/2003 (ELT L 122, 16.5.2003, lk 36).

⁽⁵⁾ EÜT L 206, 22.7.1992, lk 7. Direktiivi on viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EÜ) nr 1882/2003 (ELT L 284, 31.10.2003, lk 1).

⁽⁶⁾ EÜT L 327, 22.12.2000, lk 1. Direktiivi on muudetud otsusega nr 2455/2001/EÜ (EÜT L 331, 15.12.2001, lk 1).

- (6) Kaitsealuste liikide ja looduslike elupaikade määratlemisel võib viidata ka liikidele ja elupaikadele, mida kaitstakse riigiseste looduskaitsealuste õigusnormidega. Tuleks siiski võtta arvesse eriolukordi, kui ühenduse õigusnorm või vastav riigisisene õigusnorm lubab teatud mõõndusi keskkonnakaitse suhtes.
- (7) Pinnasele tekitatud käesolevas direktiivis määratletud kahju hindamisel on soovitatav kasutada hindamismeetodeid, mis võimaldavad välja selgitada inimeste tervisele tõenäoliselt põhjustatava kahju ulatust.
- (8) Käesolevat direktiivi tuleks keskkonnakahjustuste suhtes kohaldada selliste ametialaste tegevuste suhtes, mis põhjustavad ohtu inimeste tervisele või keskkonnale. Selliste tegevuste määratlemisel tuleks põhimõtteliselt viidata ühenduse asjakohastele õigusnormidele, milles kehtestatakse nõuded teatud tegevustele ja toimingutele, mis loetakse olevat potentsiaalselt või tegelikult ohtlikud inimeste tervisele või keskkonnale.
- (9) Käesolevat direktiivi tuleks kaitsealustele liikidele ja looduslikele elupaikadele tekitatava kahju suhtes peale selle kohaldada ka ametialastele tegevustele, mis ei ole ühenduse õigusnormides otseselt või kaudselt määratletud sellisteks, mis põhjustaksid tegelikku või potentsiaalset ohtu inimeste tervisele või keskkonnale. Sellistel juhtudel peaks ettevõtja käesoleva direktiivi kohaselt vastutama ainult juhul, kui ta on toiminud süüliselt või hooletult.
- (10) Tuleks spetsiaalselt arvesse võtta Euratomi asutamislepingut, asjakohaseid rahvusvahelisi konventsioone ning ühenduse õigusnorme, milles reguleeritakse ulatuslikumalt ja rangemalt käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid toiminguid. Käesolevas direktiivis ei sätestata täiendavaid kollisiooninorme pädevate asutuste volituste suhtes ja direktiiv ei mõjuta kohtute rahvusvahelist jurisdiktsiooni nii, nagu see muu hulgas on sätestatud kohtute jurisdiktsiooni ning tsiviil- ja äriõiguslike kohtuotsuste tunnustamise ja jõustamise kohta 22. detsembril 2000 vastuvõetud nõukogu määruses (EÜ) nr 44/2001. ⁽¹⁾ Käesolevat direktiivi ei kohaldata tegevustele, mille põhieesmärgiks on teenida riigikaitset või rahvusvahelist julgeolekut.
- (11) Käesoleva direktiivi eesmärgiks on ära hoida ja parandada keskkonnakahjustusi ning see ei mõjuta õigust saada hüvitust tavalise kahju eest mingi asjakohase rahvusvahelise tsiviilõigusliku vastutuse alusel sõlmitud lepingu põhjal.
- (12) Mitmed liikmesriigid on vastavas valdkonnas tsiviilõiguslikku vastutust käsitlevate rahvusvaheliste lepingute osapooled. Kõnealustel liikmesriikidel peaks pärast käesoleva direktiivi jõustumist olema jätkuvalt võimalik olla selliste lepingute osapoolteks ning muudel liikmesriikidel peaks endiselt olema õigus saada selliste lepingute osapoolteks.
- (13) Vastutusmehhanism ei võimalda parandada igat liiki keskkonnakahjustusi. Vastutusmehhanismi toimimiseks peab olema võimalik kindlaks teha üks või mitu saastajat, kahjustused peavad olema konkreetsed ja mõõdetavad ning kahjustuse ja väljaselgitatud saastaja(te) vahel peab olema kindlaks tehtud põhjuslik seos. Keskkonnastatus ei ole seetõttu sobiv vahend käsitlemaks ulatuslikku hajusaastust, sest sellisel juhul ei ole kahjulikku keskkonnamõju võimalik seondada teatud üksikute ettevõtjate tegudega või tegetajätmistega.
- (14) Käesolevat direktiivi ei kohaldata isikukahjudele, eraomandusele tekitatud kahjudele ega majanduslikele kahjudele ning see ei mõjuta nimetatud liiki kahjudega seotud õigusi.
- (15) Et keskkonnakahjustuste ärahoidmine ja parandamine on ülesanne, millega otseselt edendatakse ühenduse keskkonnapoliitika teostamist, peavad asutused tagama käesolevas direktiivis sätestatud süsteemi asjakohase teostamise ja rakendamise.
- (16) Keskkonna taastamine peab toimuma tõhusalt ja nii, et tagatakse asjakohaste taastamiseesmärkide saavutamine. Selleks tuleks indlaks määrata üldised põhimõtted ja pädev asutus peab kontrollima nende asjakohast järgimist.
- (17) Tuleks kehtestada asjakohased sätted olukordadeks, kui on tekkinud mitmeid keskkonnakahjustusi ja pädeval asutusel ei ole võimalik tagada, et samaaegselt rakendatakse kõik vajalikud meetmed. Sellisel juhul peab pädeval asutusel olema õigus otsustada, millist keskkonnakahjustust parandatakse esimeses järjekorras.
- (18) Vastavalt põhimõttele "saastaja maksab", peab ettevõtja, kes põhjustab keskkonnakahjustuse või vahetu ohu sellise kahjustuse tekkimiseks, põhimõtteliselt kandma vajalike ennetusmeetmete ja parandusmeetmete kulud. Kui pädev asutus rakendab ettevõtja asemel meetmed – kas ise või kolmanda osapoolde kaudu –, peab kõnealune asutus

⁽¹⁾ EÜT L 12, 16.1.2001, lk 1. Määrust on muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 1496/2002 (EÜT L 225, 22.8.2002, lk 13).

- tagama, et tekkinud kulud nõutakse sisse ettevõtjalt. On samuti otstarbekohane, et ettevõtjad on lõplikult vastutavad kulude eest, mis tekivad keskkonnakahjustuste hindamisel või vajaduse korral kahjustusega seotud otsese ohu hindamisel.
- (19) Liikmesriigid võivad kehtestada eeskirjad sissenõutavate halduskulude, õiguslike täitemeetmete kulude ja muude üldkulude kindlasummaliseks arvutamiseks.
- (20) Ei tuleks nõuda, et ettevõtjad kannavad käesoleva direktiivi kohaselt rakendatud ennetusmeetmete või parandusmeetmete kulusid olukordades, kui kõnealune kahjustus või selle otsene oht on tekkinud teatud sündmustest, mis ettevõtjast ei sõltu. Liikmesriigid võivad lubada, et ettevõtjad, kes ei ole toiminud ettevaatamatult või hooletult, ei pea kandma parandusmeetmete kulusid olukordades, kui kõnealused kahjustused on tingitud heitmetest või sündmustest, millele on antud selgesõnaline luba või mille kahjulikkust ei olnud võimalik sündmuse toimumise või heitmete tekkimise hetkel ette näha.
- (21) Ettevõtjad peaksid kandma ennetusmeetmetega seotud kulusid, kui ettevõtjad oleksid pidanud rakendama kõnealuseid meetmeid juba ainuüksi nende tegevust reguleerivate õigusnormide, eeskirjade ja rakendussätete järgimiseks või mis tahes loa või kooskõlastuse tingimustest kinnipidamiseks.
- (22) Liikmesriigid võivad kehtestada riigisiseseid eeskirju kulude jaotamise kohta olukordadeks, kui kahjustuse põhjustajaid on rohkem kui üks. Liikmesriigid võivad võtta arvesse eelkõige selliseid eriolukordi, kui toodete kasutajaid ei ole võimalik lugeda vastutavaks keskkonnakahjustuste eest samadel tingimustel kui kõnealuste toodete tootjaid. Sellisel juhul tuleb vastutuse jagunemine määratleda riigisiseste õigusaktide alusel.
- (23) Pädevatel asutustel peaks olema õigus ettevõtjalt ennetusmeetmetest või parandusmeetmetest tingitud kulud sisse nõuda normaalse aja jooksul pärast meetmete lõpetamist.
- (24) Tuleb tagada, et on võimalik kasutada teostamise ja rakendamise tõhusaid vahendeid, tagades samal ajal, et asjakohaste ettevõtjate ja muude asjakohaste osapoolte õigustatud huvid on piisavalt turvatud. Pädevad asutused peaksid vastutama eriulesannete eest, mis hõlmavad asjakohast halduslikku kaalutusõigust, eelkõige kahjustuse tähtsuse hindamist ja otsuste vastuvõtmist parandusmeetmete kohta.
- (25) Isikutel, keda keskkonnakahjustus mõjutab kahjulikult või tõenäoliselt mõjutab kahjulikult, peaks olema õigus paluda, et pädev asutus rakendab vastavaid meetmeid. Keskkonnakaitsega ei kaasne siiski selgepiirilisi huvisid ja üksikisikud ei tegutses alati või ei ole võimelised tegutsema vastavate eesmärkide saavutamiseks. Ka valitsusväliste keskkonnakaitseorganisatsioonidele tuleks seetõttu anda võimalus aidata asjakohaselt kaasa käesoleva direktiivi tõhusale elluviimisele.
- (26) Asjakohastel füüsilistel või juriidilistel isikutel peaks olema võimalus algatada menetlusi pädevate asutuste otsuste, tegude või tegematajätmistest uuesti läbivaatamiseks.
- (27) Liikmesriigid peavad rakendama meetmeid, ergutamaks ettevõtjaid kasutama asjakohast kindlustust või muid majanduslikke turvasüsteeme ning arendama rahanduslikke turvasüsteeme ja turgusid selleks, et nad saaksid tõhusalt panustada käesolevale direktiivile vastavate majanduslike kohustuste täitmisele.
- (28) Kui keskkonnakahjustus mõjutab või tõenäoliselt mõjutab mitmeid liikmesriike, peaksid kõnealused liikmesriigid tegema koostööd selleks, et tagada keskkonnakahjustuse asjakohaste ja tõhusate ennetusmeetmete või parandusmeetmete rakendamine. Liikmesriigid võivad nõuda ennetusmeetmete või parandusmeetmete rakendamisel tekkivate kulude parandamist.
- (29) Käesolev direktiiv ei tohiks takistada liikmesriike hoida kehtivatena või kehtestada rangemaid eeskirju keskkonnakahjustuse ennetamise või parandamise kohta ega takistada liikmesriikidel asjakohaste meetmete rakendamist olukordades, kus kulusid võidakse sisse nõuda kaks korda seetõttu, et seda taotleb nii pädev asutus käesoleva direktiivi alusel kui ka isik, kelle vara on keskkonnakahjustuse tõttu saanud kahjustada.
- (30) Enne direktiivi täitmiseks kehtestatud tähtaja lõppemist tekkinud kahjustused ei peaks kuuluma direktiivi kohaldamisalasse.
- (31) Liikmesriigid peaksid esitama komisjonile aruande käesoleva direktiivi kohaldamisel omandatud kogemuste kohta, mis võimaldaks komisjonil, arvestades mõju säästvale arengule ja tulevastele keskkonnohohtudele, võtta vastu otsuse direktiivi ülevaatamise vajaduse kohta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA DIREKTIIVI:

Artikkel 1

Sisu

Käesoleva direktiivi eesmärgiks on luua põhimõttel "saastaja maksab" põhinev keskkonnavastutuse süsteem keskkonnakahjustuste ärahoidmiseks ja parandamiseks.

Artikkel 2

Mõisted

Käesolevas direktiivis kasutatakse järgmisi mõisteid:

1. *keskkonnakahjustus* –
 - a) kaitsealustele liikidele ja looduslikele elupaikadele tekitatud kahju, millel on kõnealuste liikide või elupaikade soodsas kaitsestaatuses saavutamise või säilitamise seisukohast märgatav kahjulik mõju. Sellise mõju tähtsust tuleb hinnata baasolukorra suhtes, võttes arvesse I lisas kindlaks määratud kriteeriume.

Kaitsealustele liikidele ja looduslikele elupaikadele tekitatud kahju ei hõlma varem avastatud kahjulikku mõju, mis on põhjustatud ettevõtjate sellistest tegudest, millele asjakohased asutused on andnud selgesõnalise loa vastavalt direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 või artikli 16 või direktiivi 79/409/EMÜ artikli 9 täidesaatvatele sätetele või, ühenduse õigusnormidega mittereguleeritavate elupaikade ja liikide korral, vastavalt looduskaitsealastele riigisisestele õigusnormidele;
 - b) veevarudele tekitatud kahju, st kahju, mis mõjub väga ebasoodsalt veevarude ökoloogilisele, keemilisele ja/või kvantitatiivsele seisundile ja/või direktiivis 2000/60/EÜ määratletud ökoloogilisele potentsiaalile, mitte arvestades kahjulikku mõju, millele kohaldatakse kõnealuse direktiivi artikli 4 lõiget 7;
 - c) pinnasele tekitatud kahju, st pinnase mis tahes saastamine, mille korral ainete, valmististe, organismide või mikroorganismide otsene või kaudne sattumine maapinnale või pinnasesse põhjustab märgatavat ohtu inimeste tervisele;
2. *kahjustus* – otseselt või kaudselt esinev loodusvarade mõõdetav kahjulik muutus või loodusvara funktsiooni mõõdetav halvenemine;
3. *kaitsealused liigid ja looduslikud elupaigad* –
 - a) direktiivi 79/409/EMÜ artikli 4 lõikes 2 nimetatud või selle I lisas loetletud või direktiivi 92/43/EMÜ II ja IV lisas loetletud liigid;
 - b) direktiivi 79/409/EMÜ artikli 4 lõikes 2 nimetatud või selle I lisas loetletud või direktiivi 92/43/EMÜ II lisas loetletud elupaigad või liigid ning direktiivi 92/43/EMÜ I lisas loetletud looduslikud elupaigad ja direktiivi 92/43/EMÜ IV lisas loetletud liikide paljunemiskohad või puhkealad ja
 - c) liikmesriigi otsusel muud elupaigad või liigid, mida ei ole kõnealustes lisades loetletud, kuid millele liikmesriik näeb ette samaväärse otstarbe kui on sätestatud nimetatud kahes direktiivis;
4. *kaitsestaatus* –
 - a) loodusliku elupaiga suhtes, looduslikule elupaigale ja selle tüüpilistele liikidele avalduv koosmõju, mis võib pikaajaliselt mõjuda kõnealuse elupaiga looduslikule levikule, struktuurile ja funktsioonidele ning samuti kõnealusele elupaigale iseloomulike liikide pikaajalisele ellujäämisele, sõltuvalt olukorrast, kas liikmesriikide Euroopas paikneval territooriumil, millele asutamislepingut kohaldatakse, või mingi liikmesriigi territooriumil või kõnealuse elupaiga looduslikus levilas;

Loodusliku elupaiga kaitsestaatus loetakse soodsaks, kui:

 - elupaiga looduslik levila ja territoorium, millel kõnealune elupaik esineb, on stabiilne või laieneb,
 - selle pikaajaliseks säilimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid on praegu ja tõenäoliselt ka lähitulevikus olemas ja
 - looduslikule elupaigale iseloomulike liikide kaitsestaatus on lõikes b määratletud viisil soodne;
 - b) liigi suhtes, kõnealusele liigile avalduv koosmõju, mis võib pikaajaliselt mõjuda kõnealuse liigi levikule ja populatsiooni suurusele, sõltuvalt olukorrast, kas liikmesriikide Euroopas paikneval territooriumil, millele asutamislepingut kohaldatakse, või mingi liikmesriigi territooriumil või kõnealuse liigi looduslikus levilas.

- Liigi kaitsestaatust loetakse soodsaks, kui:
- asjaomase liigi populatsiooni dünaamika andmed näitavad, et liik on oma looduslikus elupaigas elujõuline pikema aja jooksul ja
 - liigi looduslik levila ei ole vähenemas ega vähene tõenäoliselt ka lähitulevikus ning
 - selle liigi populatsiooni pikaajaliseks säilimiseks on olemas piisavalt ulatuslik elupaik, mis tõenäoliselt ei vähene ka tulevikus;
5. *veevarud* – kõik veevarud, mille suhtes kohaldatakse direktiivi 2000/60/EÜ;
 6. *ettevõtja* – füüsiline või juriidiline isik, nii era- kui riiklikku sektorit esindav, kes teostab või juhib ametialast tegevust või, kui liikmesriigi õigusnormides nii sätestatakse, kellele on antud kõnealuse tegevuse tehnilise funktsioneerimise üle otsustav majanduslik võim, sealhulgas kõnealuste tegevuse kohta väljaantud loa valdaja või isik, kes registreerib kõnealust tegevust või esitab selle kohta teavet;
 7. *ametialane tegevus* – tegevus, mida teostatakse majandusliku tegevuse, tehingu või ettevõtte vormis, sõltumata sellest, kas see tegevus on oma olemuselt eraviisiline või riiklik, tulunduslik või mittetulunduslik;
 8. *heide* – inimtegevuse tulemusena keskkonda pääsevad ained, valmistised, organismid või mikroorganismid;
 9. *kahjustuse otsene oht* – piisav tõenäosus, et lähitulevikus tekib keskkonnakahjustus;
 10. *ennetusmeetmed* – mis tahes meetmed, mida rakendatakse sündmuse, teo või tegematajätmise tõttu tekkinud keskkonnakahjustuse otsese ohu ärahoidmiseks või kahjustuse minimeerimiseks;
 11. *parandusmeetmed* – tegevused või tegevuste kombinatsioon, sealhulgas leevendavad või ajutised meetmed, millega parandatakse, taastatakse või asendatakse kahjustatud loodusvarasid ja/või loodusvarade halvenenud funktsioone või võimaldatakse II lisa nimetatud alternatiivseid loodusvarasid või funktsioone;
 12. *loodusvara* – kaitsealused liigid ja looduslikud elupaigad, veevarud ja pinnas;
 13. *funktsioonid ja loodusvarade funktsioonid* – ühe loodusvara poolt mõne teise loodusvara või avalikkuse heaks täidetavad funktsioonid;
 14. *baasolukord* – loodusvarade ja funktsioonide olukord kahjustuse tekkimise hetkel, st olukord, mis oleks valitsenud, kui keskkonnakahjustus ei oleks tekkinud, hinnatuna parima võimaliku kättesaadava teabe alusel;
 15. *taastamine, sh looduslik taastumine* – veevarude, kaitsealuste liikide ja looduslike elupaikade korral kahjustatud loodusvarade ja halvenenud funktsioonide baasolukorra taastamine ning pinnasekahjustuse korral inimeste tervisele tekkida võiva märgatava ohu ärahoidmine;
 16. *kulud* – kulud, mis on põhjendatud käesoleva direktiivi asjakohase ja tõhusa kohaldamise tagamiseks, sealhulgas keskkonnakahjustuse ja selle otsese ohu hindamise kulud, alternatiivsete toimimisviiside hindamisega seotud kulud ning halduslikud, õiguslikud ja täidesaatmisega seotud kulud, kulud seoses teabe kogumisega ja muud üldkulud, seire ja järelevalve kulud.

Artikkel 3

Kohaldamisala

1. Käesolevat direktiivi kohaldatakse järgmiste kahjustuste suhtes:
 - a) keskkonnakahjustused, mis on põhjustatud III lisa loetletud ametialaste tegevuste teostamisest, ja keskkonnakahjustuste otsene oht, mis on tingitud mis tahes sellisest tegevusest;
 - b) ametialaste tegevuste poolt kaitsealustele liikidele ja looduslikele elupaikadele põhjustatud muud kahjustused kui need kahjustused, mis on loetletud III lisa, ja kõnealuste kahjustuste otsene oht, mis on tingitud nimetatud tegevustest, kui ettevõtja on toiminud süüliselt või hooletult.
2. Käesolevat direktiivi kohaldatakse nii, et see ei piira ühenduse rangemate õigusnormide, millega reguleeritakse käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvaid tegevusi, või selliste ühenduse õigusnormide, mis sisaldavad eeskirju kohtualluvuskonfliktide lahendamiseks, kohaldamist.

3. Käesolev direktiiv ei anna erasektorisse kuuluvatele osapooltele õigust saada keskkonnakahjustuse või selle otsese ohu korral hüvitist ilma, et nimetatu siiski piiraks asjakohaste riigisiseste õigusaktide kohaldamist.

Artikkel 4

Erandid

1. Keskkonnakahjustus või selle otsene oht ei kuulu direktiivi kohaldamisalasse, kui selle põhjuseks on:

- a) relvakonflikt, sõjategevus, kodusõda või ülestõus;
- b) erandliku, vältimatu ja vastupandamatu iseloomuga loodusnähtus.

2. Käesolevat direktiivi ei kohaldata keskkonnakahjustuse või selle otsese ohu suhtes, kui see on põhjustatud sündmusest, millega seotud vastutus või parandamine kuulub mõne IV lisas loetletud rahvusvahelise konventsiooni kohaldamisalasse, mis kehtib asjakohases liikmesriigis, arvestades konventsiooni võimalikke hilisemaid muudatusi.

3. Käesolev direktiiv ei mõjuta ettevõtjate õigust piirata oma vastutust sellise riigisisese õigusakti kohaselt, millega täidetakse mereõiguslikke nõuetega seotud vastutuse piiramist käsitlevat 1976. aasta konventsiooni, arvestades selle võimalikke hilisemaid muudatusi, või siseveeteel laevajuhtimisega seotud vastutuse piiramist käsitlevat 1988. aasta Strasbourgi konventsiooni, arvestades selle võimalikke hilisemaid muudatusi.

4. Käesolevat direktiivi ei kohaldata tuumaohu suhtes või keskkonnakahjustuste suhtes või kõnealuste kahjustuste otsese ohu suhtes, kui nimetatud kahjustused on põhjustatud tegevusest, mis kuulub Euroopa Aatomienergiaühenduse asutamislepingu kohaldamisalasse, või sündmusest või tegevusest, millega seotud vastutus või parandamine kuuluvad mõne V lisas loetletud rahvusvahelise juriidilise dokumendi kohaldamisalasse, arvestades ka selliste dokumentide võimalikke hilisemaid muudatusi.

5. Käesolevat direktiivi kohaldatakse hajusaastusest põhjustatud keskkonnakahjustuse või selle otsese ohu suhtes ainult juhul, kui on võimalik tõestada põhjuslikku seost kahjustuse ja mõne konkreetse ettevõtja tegevuse vahel.

6. Käesolevat direktiivi ei kohaldata tegevustele, mille põhieesmärgiks on riigikaitse või rahvusvaheline julgeolek, ega tegevustele, mille ainsaks eesmärgiks on kaitse loodusõnnetuste eest.

Artikkel 5

Ennetusmeetmed

1. Kui keskkonnakahjustust ei ole veel tekkinud, kuid on olemas selle otsene oht, peab ettevõtja viivitamatult rakendama ennetusmeetmeid.

2. Liikmesriigid peavad ette nägema, et vajadusel ja igal juhul alati, kui otsene oht jätkub vaatamata ettevõtja poolt rakendatavatele meetmetele, peavad ettevõtjad pädevaid asutusi viivitamatult teavitama olukorra kõigist olulistest aspektidest.

3. Pädev asutus võib ükskõik millal:

- a) nõuda, et ettevõtja esitab andmed keskkonnakahjustuse otsese ohu kohta või esitab andmed juhtudel, kui kahtlustatakse sellise otsese ohu olemasolu;
- b) nõuda, et ettevõtja rakendab vajalikke ennetusmeetmeid;
- c) anda ettevõtjale juhiseid, mida viimane peab ennetusmeetmete rakendamisel järgima; või

d) rakendama ise vajalikke ennetusmeetmeid.

4. Pädev asutus nõuab ettevõtjalt ennetusmeetmete rakendamist. Kui ettevõtja ei täida punktis 1 või punkti 3 lõigetes b või c esitatud nõudeid, kui ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha või kui ettevõtjal ei ole käesoleva direktiivi kohaselt kohustust kulutusi parandada, võib pädev asutus kõnealuseid abinõusid rakendada ise.

Artikkel 6

Parandusmeetmed

1. Kui keskkonnakahjustus on tekkinud, peab ettevõtja pädevat asutust viivitamatult teavitama kahjustusega seotud kõigist olulistest asjaoludest ja

- a) rakendama kõik võimalikud meetmed vastavate saasteainete ja/või muude kahjustustegurite viivitamatuks ohjeldamiseks, leviku tõkestamiseks, kõrvaldamiseks või muul viisil mõjutamiseks nii, et oleks võimalik piirata või vältida täiendavaid keskkonnakahjustusi ja kahjulikku mõju inimeste tervisele või funktsioonide edasist halvenemist ja

b) rakendama vajalikud parandusmeetmed vastavalt artiklile 7.

2. Pädev asutus võib ükskõik millal:

- a) nõuda ettevõtjalt täiendava teabe esitamist tekkinud kahjustuse kohta;
- b) rakendada meetmeid või nõuda, et ettevõtja rakendab meetmeid, või esitada ettevõtjale juhiseid selleks, et rakendada kõik võimalikud meetmed vastavate saasteainete ja/või muude kahjustustegurite viivitamatuks ohjeldamiseks, leviku tõkestamiseks, kõrvaldamiseks või muul viisil mõjutamiseks nii, et oleks võimalik piirata või vältida täiendavaid keskkonnakahjustusi ja kahjulikku mõju inimeste tervisele või funktsioonide edasist halvenemist;
- c) nõuda, et ettevõtja rakendab vajalikud parandusmeetmed;
- d) anda ettevõtjale juhiseid, mida viimane peab parandusmeetmete rakendamisel järgima; või
- e) rakendama ise vajalikke parandusmeetmeid.

3. Pädev asutus nõuab ettevõtjalt parandusmeetmete rakendamist. Kui ettevõtja ei täida punktis 1 või punkti 2 lõigetes b, c või d esitatud nõudeid, kui ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha või kui ettevõtjal ei ole käesoleva direktiivi kohaselt kohustust kulusi parandada, võib pädev asutus kõnealuseid abinõusid äärmisel juhul rakendada ise.

Artikkel 7

Parandusmeetmete kindlaksmääramine

1. Ettevõtjad määravad II lisa alusel kindlaks võimalikud parandusmeetmed ja esitavad need pädevale asutusele kinnitamiseks, kui pädev asutus ei ole tegutsenud artikli 6 lõike 2 lõigu e ja lõike 3 kohaselt.

2. Pädev asutus otsustab, millised parandusmeetmed II lisa kohaselt ja vajadusel koostöös asjakohase ettevõtjaga teostatakse.

3. Kui on tekkinud mitu keskkonnakahjustust ja pädeval asutusel ei ole võimalik tagada, et asjakohaseid parandusmeetmeid rakendatakse üheaegselt, on pädeval asutusel õigus otsustada, milline keskkonnakahjustus tuleb parandada esimeses järjekorras.

Kõnealuse otsuse vastuvõtmisel võtab pädev asutus muu hulgas arvesse asjakohase keskkonnakahjustuse olemust, ulatust ja tõsidust ning loodusliku taastumise võimalust. Tuleb arvesse võtta ka ohu inimeste tervisele.

4. Pädev asutus palub artikli 12 lõikes 1 nimetatud isikuid ja igal juhul isikuid, kelle maal parandusmeetmeid teostatakse, esitada oma märkused ja võtab need arvesse.

Artikkel 8

Ennetusmeetmetest ja parandusmeetmetest tingitud kulud

1. Ettevõtja kannab käesoleva direktiivi kohaselt teostatavate ennetusmeetmete ja parandusmeetmete kulud.

2. Kui punktides 3 ja 4 ei tulene teisiti, laseb pädev asutus muu hulgas varakindlustuse või muu sobiva kindlustuse kaudu ettevõtjalt, kes põhjustas kahjustuse või selle otsese ohu, parandada kulud, mis tal on tekkinud käesolevale direktiivile vastavate ennetusmeetmete või parandusmeetmete teostamisel.

Pädeval asutusel on siiski õigus jätta kulud täies ulatuses sisse nõudmata, kui sissenõudmiskulud oleksid hüvitussummast suuremad või kui ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha.

3. Ettevõtjalt ei nõuta käesoleva direktiivi kohaselt teostatavatest ennetusmeetmetest või parandusmeetmetest tingitud kulude kandmist, kui ettevõtja suudab tõendada, et keskkonnakahjustus või selle otsene oht

a) on põhjustatud kolmanda osapoolte poolt ja tekkis vaatamata sellele, et rakendati asjakohaseid ohutusmeetmeid või

b) on tingitud avaliku võimu poolt antud käsu või juhise täitmisest, välja arvatud juhul, kui tegemist on ettevõtja enda tegevusest tingitud heitmete või muu sündmuse tagajärjel antud käsu või juhisega.

Kõnealustel juhtudel rakendavad liikmesriigid asjakohased meetmed tagamaks, et ettevõtja parandab tekkinud kulud.

4. Liikmesriigid võivad lubada, et ettevõtja ei paranda käesoleva direktiivi kohaselt teostatavatest parandustoimingutest tingitud kulusid, kui ettevõtja tõestab, et ta ei ole toiminud süüliselt või hoolimatult ning et keskkonnakahjustus on põhjustatud

a) heitmetest või sündmustest, mis vastavad täielikult loa tingimustele, kui luba on antud selliste kohaldatavate riigisestse õigusaktide või määruste kohaselt, millega teostatakse ühenduse poolt vastuvõetud, III lisa nimetatud kohaldatavate riigisestse õigusaktide ja määruste õiguslikke meetmeid nii, nagu neid kohaldatakse heitmete tekkimise või sündmuse toimimise päeval;

b) heitmetest või tegevusest või toote mingist kasutusviisist tegevuse ajal, mille suhtes ettevõtja tõendab, et heitmete tekkimise või sündmuse toimumise hetkel ei olnud olemasolevate teaduslike ja tehniliste teadmiste alusel põhjust lugeda keskkonnakahjustuse tekkimist tõenäoliseks.

5. Pädeva asutuse poolt artikli 5 lõigete 3 ja 4 ning artikli 6 lõigete 2 ja 3 alusel rakendatavad meetmed ei piira asjakohase ettevõtja käesoleva direktiivi kohast vastutust ega piira asutamislepingu artiklite 87 ja 88 kohaldamist.

Artikkel 9

Kulude jaotamine, kui kahjustuse põhjustajaid on mitu

Käesolev direktiiv ei piira nende riigisiseste õigusaktide kohaldamist, mis käsitlevad kulude jaotamist juhul, kui kahjustuse põhjustajaid on mitu, samuti mitte selliste eeskirjade kohaldamist, mis käsitlevad vastutuse jaotamist toote valmistaja ja kasutaja vahel.

Artikkel 10

Kulude hüvitamise tähtaja piirang

Pädevatel asutustel on õigus alustada menetlust käesoleva direktiivi kohaselt teostatud meetmetest tingitud kulude sissenõudmiseks kahjustust või kahjustuse otsesest ohu põhjustanud ettevõtjalt või kohaldatavatel juhtudel kolmandalt osapoolelt viie aasta jooksul päevast, kui kõnealused meetmed on lõpetatud või päevast, kui kahjustuse eest vastutav ettevõtja või kolmas osapool on kindlaks tehtud, sõltuvalt sellest, kumb sündmus leiab aset hiljem.

Artikkel 11

Pädev asutus

1. Liikmesriigid määravad pädeva(d) asutuse(d), kes vastutab (vastutavad) käesolevas direktiivis ettenähtud kohustuste täitmise eest.

2. Pädeva asutuse kohustuseks on teha kindlaks, milline ettevõtja on põhjustanud keskkonnakahjustuse või selle otsese ohu, hinnata kahjustuse tõsidust ja otsustada, milliseid parandusmeetmeid tuleks II lisa alusel rakendada. Selleks on pädeval asutusel õigus nõuda, et kõnealune ettevõtja esitab oma hinnangu ning kõik vajalikud andmed ja info.

3. Liikmesriigid tagavad, et pädeval asutusel on õigus volitada kolmandaid osapooli vajalike ennetusmeetmete või parandusmeetmete teostamiseks või nõuda nende teostamist.

4. Käesoleva direktiivi kohaselt vastuvõetud otsustes, millega kehtestatakse ennetusmeetmed või parandusmeetmed, tuleb esitada otsuste üksikasjalikud põhjendused. Sellisest otsusest teatatakse asjakohasele ettevõtjale ning samal ajal informeeritakse teda õiguskaitsevahenditest, mis liikmesriikides kehtivate seaduste alusel on tema käsutuses ning selliste õiguskaitsevahendite kasutamise tähtaegadest.

Artikkel 12

Meetmete rakendamise taotlus

1. Füüsilistel või juriidilistel isikutel:

- a) keda keskkonnakahjustus mõjutab või tõenäoliselt mõjutab või
- b) kelle huvisid keskkonnakahjustusega seotud otsuse vastuvõtmine piisavalt puudutab või alternatiivselt,
- c) kes väidavad, et nende õigusi rikutakse, kui liikmesriigi haldusmenetluse seadus nõuab seda eeltingimusena,

on õigus teatada pädevale asutusele tähelepanekutest, mis on seotud nende teada oleva keskkonnakahjustusega või kahjustuse otsese ohuga, samuti õigus paluda, et pädevad asutused rakendavad käesoleva direktiivi kohaseid meetmeid.

Liikmesriigid määratlevad mõistete "piisav huvi" ja "õiguste rikkumine" sisu.

Selles mõttes loetakse keskkonnakaitset edendaval ja riigisiseste õigusnormide nõuetele vastaval valitsusvälisel organisatsioonil olevat lõigus b nimetatud piisav huvi. Neil loetakse ka olevat õigusel, mida on võimalik lõigus c nimetatud viisil rikkuda.

2. Meetmete rakendamise palvele tuleb lisada vajalikud andmed, mis tõendavad kõnealust keskkonnakahjustust käsitlevaid märkusi.

3. Kui meetmete rakendamise palve ja sellega seotud märkused tõendavad usutavalt keskkonnakahjustuse olemasolu, kontrollib pädev asutus kõnealuseid märkusi ja meetmete rakendamise palveid. Sellisel juhul esitab pädev asutus asjakohasele ettevõtjale võimaluse avaldada oma arvamust seoses meetmete rakendamise palvega ja sellega seotud märkustega.

4. Pädev asutus teatab esimesel võimalusel ja riigisiseste õigusaktide sätete kohaselt punktis 1 nimetatud isikutele, kes on pädevale asutusele esitanud märkusi, oma otsusest rakendada palvele

vastavaid meetmeid või meetmete rakendamise keeldumisest koos vastavate põhjendustega.

5. Liikmesriik võib otsustada mitte kohaldada punktide 1 ja 4 sätteid, kui on tegemist kahjustuse otsese ohuga.

Artikkel 13

Läbivaatamise kord

1. Artikli 12 lõikes 1 nimetatud isikutele on käesoleva direktiivi kohaselt õigus alustada menetlust sellises kohtus või muus sõltumatus ja erapooletus riiklikus organisatsioonis, kellel on pädevus uurida pädeva asutuse otsuste, tegude või tegematajätmist sisulist õiguspärasust.

2. Käesolev direktiiv ei piira riigisiseste õigusaktide selliste sätete kohaldamist, mis reguleerivad õiguskaitse tagamist, samuti nende sätete kohaldamist, mis nõuavad enne õiguslike meetmete rakendamist kõigi halduslike läbivaatusmenetluste ärakasutamist.

Artikkel 14

Rahaline tagatis

1. Liikmesriigid peavad rakendama meetmeid soodustamaks seda, et asjakohased majandus- ja finantsala ettevõtjad arendaksid rahalisi tagatise ja turgusid, sealhulgas maksujõuetuse korral kasutatavaid finantsmehhanisme, eesmärgiga võimaldada ettevõtjatel kasutada rahalisi tagatise oma käesolevast direktiivist tulenevate kohustuste täitmisel.

2. Komisjon esitab enne 30. aprilli 2010 aruande käesoleva direktiivi tõhususe kohta keskkonnakahjustuste tegelikul parandamisel, samuti selle kohta, kas III lisas nimetatud tegevustele on mööduka hinnaga saadaval kindlustusi ja muud liiki rahalisi tagatise ning millistel tingimustel neid on võimalik saada. Aruandes käsitletakse rahaliste tagatiste suhtes ka järgmisi küsimusi: etapi- viisiline lähenemisviis, rahalise tagatise ülemmäär ja madala riskiga tegevuste kohaldamisalast väljajätmine. Kõnealuse aruande ja laiendatud mõjuhindangu, sealhulgas kulude-tulude analüüsi alusel teeb komisjon vajadusel ettepanekuid kohustusliku rahaliste tagatiste ühtlustatud süsteemi loomiseks.

Artikkel 15

Liikmesriikide koostöö

1. Kui keskkonnakahjustus mõjutab või tõenäoliselt mõjutab mitut liikmesriiki, teevad kõnealused liikmesriigid koostööd, sealhulgas vahetades asjakohast teavet, et mis tahes selliste keskkonnakahjustuste suhtes oleks võimalik rakendada ennetusmeetmeid ja vajadusel rakendada parandusmeetmeid.

2. Kui keskkonnakahjustus on tekkinud, teavitab liikmesriik, kelle territooriumil kahjustuse allikas paikneb, piisavalt liikmesriike, keda kahjustus võib mõjutada.

3. Kui liikmesriik avastab oma riigi piirides kahjustuse, mis ei ole põhjustatud selle riigi territooriumil paiknevast allikast, võib kõnealune liikmesriik sellest teatada komisjonile ja muudele asjakohastele liikmesriikidele. Kõnealune liikmesriik võib anda soovitusi ennetusmeetmete rakendamiseks või parandusmeetmete rakendamiseks ning taotleda ennetusmeetmete ja parandusmeetmete teostamisel tekkinud kulude käesolevale direktiivile vastavat parandamist.

Artikkel 16

Suhe riigisiseste seadustega

1. Käesolev direktiiv ei takista liikmesriike hoidmast kehtivana või kehtestamast rangemaid eeskirju keskkonnakahjustuste ärahoidmise või parandamise kohta, sealhulgas käesoleva direktiivi nõuetele vastavate uute ärahoidmis- ja parandustoimingute ning kahjustuste eest vastutavate täiendavate osapoolte määratlemine.

2. Käesolev direktiiv ei takista liikmesriike vastu võtmast asjakohaseid eeskirju, mis keelavad näiteks hüvitise kahekordset sissenõudmist olukordades, kui hüvitist taotleb nii käesolevale direktiivile vastav pädev asutus kui isik, kelle vara keskkonnakahjustus on mõjutanud.

Artikkel 17

Ajutine kohaldamine

Käesolevat direktiivi ei kohaldata:

- kahjustuste suhtes, mis on põhjustatud enne artikli 19 lõikes 1 nimetatud kuupäeva tekkinud heitmetest või asetleidnud sündmustest või intsidentidest,
- kahjustuste suhtes, mis on põhjustatud pärast artikli 19 lõikes 1 nimetatud kuupäeva tekkinud heitmetest või asetleidnud sündmustest või intsidentidest, kui need on tingitud teatud tegevustest, mis on aset leidnud ja lõppenud enne kõnealust kuupäeva,
- kahjustuste suhtes, kui kahjustust põhjustanud heitmetest, sündmusest või intsidentidest on möödunud rohkem kui 30 aastat.

Artikkel 18

Aruanded ja kontrollimine

1. Liikmesriigid saavad komisjonile hiljemalt 30. aprilliks 2013 aruande käesoleva direktiivi kohaldamisel saadud kogemuste kohta. Aruanded peavad sisaldama VI lisas nimetatud andmeid.

2. Komisjon esitab nende andmete alusel Euroopa Parlamendile ja nõukogule 30. aprilliks 2014 aruande, milles on toodud ettepanekud vajalikeks muudatusteks.

3. Punktis 2 nimetatud aruandes kontrollitakse:

a) — artikli 4 lõigete 2 ja 4 kohaldamist seoses sellega, et välja-pole käesoleva direktiivi kohaldamisala on jäetud saastus, mis kuulub IV ja V lisades loetletud rahvusvaheliste juriidiliste dokumentide kohaldamisalasse ja

— artikli 4 lõike 3 kohaldamist seoses sellega, et ettevõtjal on õigus piirata oma vastutust vastavalt artikli 4 lõikes 3 nimetatud rahvusvaheliste konventsioonidele.

Komisjon võtab arvesse asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel, näiteks IMO-l ja Euratomil, ning asjakohastest rahvusvahelistest lepingutest saadud kogemusi ning seda, millisel määral kõnealused vahendid on liikmesriikides jõustunud ja/või neid on teostatud ja/või muudetud, arvestades kõiki sellistest tegevustest tulenevaid keskkonnakahjustuste juhtumeid ja rakendatud parandusmeetmeid ning liikmesriikide vastutustasemetel vahelisi erinevusi, kontrollides laevaomaniku vastutuse ja naftasaaja osalemise vahelisi suhteid ning võttes asjakohaselt arvesse kõiki rahvusvahelise naftareostuse hüvitusfondi teostatud asjakohaseid uurimisi;

b) käesoleva direktiivi kohaldamist geneetiliselt muundatud organismide põhjustatud keskkonnakahjustuste suhtes; kontrollitakse eelkõige asjakohastel rahvusvahelistel foorumitel ja konventsioonidest, näiteks bioloogilise mitmekesisuse konventsioonist ja bioloogilise ohutuse Cartagena konventsioonist saadud kogemuste põhjal, lisaks võetakse arvesse geneetiliselt muundatud organismide poolt põhjustatud keskkonnakahjustuste tagajärgi;

c) käesoleva direktiivi kohaldamist kaitsealustele liikidele ja looduslikele elupaikadele;

d) vahendeid, mida vajadusel võib lugeda kuuluvaiks lisadesse III, IV ja V.

Artikkel 19

Rakendamine

1. Liikmesriigid jõustavad käesoleva direktiivi järgimiseks vajalikud õigus- ja haldusnormid 30. aprilliks 2007. Liikmesriigid teatavad nendest viivitamatult komisjonile.

Kui liikmesriigid võtavad need normid vastu, lisavad nad nendes normidesse või nende normide ametliku avaldamise korral nende juurde viite käesolevale direktiivile. Viitamise viisi näevad ette liikmesriigid.

2. Liikmesriigid edastavad komisjonile käesoleva direktiiviga reguleeritavas valdkonnas vastuvõetud riigisiseste põhiliste õigusnormide teksti ja tabeli, millest nähtub, kuidas käesoleva direktiivi sätted vastavad vastuvõetud riigisisestele sätetele.

Artikkel 20

Jõustumine

Käesolev direktiiv jõustub *Euroopa Liidu Teatajas* avaldamise päeval.

Artikkel 21

Adressaadid

Käesolev direktiiv on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 21. aprill 2004

Euroopa Parlamendi nimel

president

P. COX

Nõukogu nimel

eesistuja

D. ROCHE

I LISA

ARTIKLI 2 LÕIKE 1 LÕIGUS A KÄSITLETAVAD KRITEERIUMID

Selliste kahjustuste tähtsust, mis mõjuvad kahjulikult looduslike elupaikade või liikide kaitse soodsa taseme saavutamisele või säilitamisele, tuleb hinnata suhtes nende kaitstuse tasemesse kahjustuse tekkimise hetkel, nende poolt täidetavatesse funktsioonidesse või loodusliku uuenemise võimesse. Baasolukorra märgatavad kahjulikud muutused tuleb määratleda järgmiste mõõdetavate andmete alusel:

- isendite arv, nende esinemise tihedus või levikuala,
- teatud isendite või kahjustatud territooriumi tähtsus suhtes kõnealuse liigi või elupaiga kaitsmisesse, liigi või loodusliku elupaiga harukordsus (hinnatuna lokaalselt, regionaalselt ja laiemaal, sealhulgas ühenduse tasandil),
- liigi levimisvõime (vastavalt kõnealuse liigi või populatsiooni dünaamikale), selle eluvõimelisus või loodusliku elupaiga loodusliku uuenemise võime (vastavalt antud liikidele või nende populatsioonile omasele dünaamikale),
- liigi või loodusliku elupaiga võime, rakendamata muid meetmeid kui tõhusamaid kaitsemeetmeid, taastuda kiiresti pärast kahjustust sellisesse seisundisse, mis loob ainult tänu liigi või loodusliku elupaiga dünaamikale olukorra, mida võib lugeda baasolukorrale vastavaks või sellest paremaks.

Kahjustused, millele on tõestatav mõju inimeste tervisele, tuleb klassifitseerida olulisteks kahjustusteks.

Järgmisi kahjustusi ei klassifitseerita märgatavateks kahjustusteks:

- kahjulikud muutused, mis on väiksemad kui kõnealuse liigi või loodusliku elupaiga suhtes normaalseks loetavad looduslikud varieerumised,
- kahjulikud muutused, mis on tingitud looduslikest põhjustest või tulenevad meetmetest, mis kuuluvad territooriumi tavalise majandamise hulka nii, nagu see on määratletud loodusliku elupaiga registris või sihtdokumentides või nii nagu maa-ala omanikud või ettevõtjad on varem majandanud,
- liikidele või looduslikele elupaikadele põhjustatud kahjustused, mille suhtes on tehtud kindlaks, et liigid või looduslikud elupaigad taastuvad kiiresti ja ilma spetsiaalsete meetmeteta kas baasolukorda või sellisesse olukorda, mis loob ainult tänu liigi või loodusliku elupaiga dünaamikale seisundi, mida võib lugeda baasolukorrale vastavaks või sellest paremaks.

II LISA

KESKKONNAKAHJUSTUSTE PARANDAMINE

Käesolevas lisas esitatakse üldised piirjooned, mida tuleb järgida keskkonnakahjustuste parandamiseks kõige paremini sobivate meetmete valikul.

1. **Veevarudele või kaitsealustele liikidele või looduslikele elupaikadele tekitatud kahjustuse parandamine**

Veevarudele või kaitsealustele liikidele või looduslikele elupaikadele tekitatud kahjustused parandatakse nii, et taastatakse keskkonna baasolukord, rakendades esmaseid, täiendavaid või kompenseerivaid meetmeid. Nende meetmete all mõistetakse järgmist:

- a) *esmane* parandamine hõlmab kõiki parandusmeetmeid, mis taastavad kahjustatud loodusvarade ja/või halvenenud funktsioonide baasolukorra või muudavad nende olukorda baasolukorra suunas;
- b) *täiendav* parandamine hõlmab kõiki parandusmeetmeid, mis on seotud loodusvaradega ja/või funktsioonidega ja mille abil kompenseeritakse seda, et esmase parandamise tulemusena ei ole loodusvarasid ja/või teenuseid täielikult taastatud;
- c) *kompenseeriv* parandamine hõlmab kõiki meetmeid, mida rakendatakse loodusvarade ja/või funktsioonide sellise ajutise kaotuse kompenseerimiseks, mis ilmnevad alates kahjustuste tekkimise päevast kuni hetkeni, kui esmane parandamine on mõjunud täielikult;
- d) *vahepealsed kaotused* tähistab kaotusi, mis on põhjustatud sellest, et kahjustatud loodusvarad ja/või funktsioonid ei ole võimelised täitma oma ökoloogilisi ülesandeid või täitma muudele loodusvaradele või avalikkusele suunatud funktsioone enne, kui esmased või täiendavad meetmed on mõjunud. Siia ei kuulu avalikkusele suunatud rahalised hüvitised.

Kui esmase parandamise tulemusena keskkonna baasolukord ei taastu, rakendatakse täiendava parandamise meetmeid. Lisaks kasutatakse ajutiste kaotuste korvamiseks kompenseerivat parandamist.

Keskkonnakahjustuse parandamine veekahjustuse või kaitsealuste liikide või looduslike elupaikade kahjustamise osas eeldab ka inimeste tervist ohustavate märgatavate riskide kõrvaldamist.

1.1. *Kahjustuste parandamise eesmärgid*

Esmase parandamise eesmärk

- 1.1.1. Esmase parandamise eesmärgiks on taastada kahjustatud loodusvarade ja/või loodusvarade funktsioonide baasolukord või liikuda baasolukorra suunas.

Täiendava parandamise eesmärk

- 1.1.2. Kui ei saavutata kahjustatud loodusvarade ja/või loodusvarade funktsioonide baasolukorda, rakendatakse täiendava parandamise meetmeid. Täiendava parandamise eesmärgiks on saavutada – vajadusel alternatiivsel territooriumil – loodusvarade ja/või loodusvarade funktsioonide samaväärne tase, mis oleks olnud olemas, kui kahjustatud territooriumil oleks taastatud baasolukord. Kui on võimalik ja otstarbekas, võiks alternatiivne territoorium kahjustatud populatsiooni huvisid arvestades olla kahjustatud maa-alaga geograafiliselt ühendatud.

Kompenseeriva parandamise eesmärk

- 1.1.3. Kompenseeriva parandamise teel korvatakse loodusvarade ja loodusvarade funktsioonide ajutised kaotused, mis esinevad enne nende taastamist. Kõnealune korvamine hõlmab kaitsealuste looduslike elupaikade ja liikide või veevarude täiendavat parandamist kas kahjustatud territooriumil või alternatiivsel maa-alal. Siia ei kuulu avalikkusele suunatud rahalised hüvitised.

1.2. Parandusmeetmete kindlaksmääramine

Esmaste parandusmeetmete kindlaksmääramine

- 1.2.1. Tuleb kontrollida alternatiivseid meetmeid, mille abil otse ja kiirendatud korras või loodusliku taastumise teel taastatakse loodusvarade ja loodusvarade funktsioonide baasolukord.

Täiendavate ja kompenseerivate parandusmeetmete kindlaksmääramine

- 1.2.2. Täiendavate ja kompenseerivate parandusmeetmete ulatuse kindlaksmääramisel tuleb esmalt kontrollida lähenemisviiside kasutamist, mis põhinevad loodusvarade või loodusvara funktsioonide samaväärsusel. Sellisel juhul tuleb esmalt kontrollida meetmeid, millega tagatakse loodusvarad ja loodusvarade funktsioonid, mis on sama tüüpi ja sama kvaliteedi ning kvantiteediga kui kahjustatud loodusvarad ja/või loodusvarade funktsioonid. Kui see ei ole võimalik, tuleb võimaldada alternatiivseid loodusvarasid ja/või loodusvarade funktsioone. Näiteks on kvaliteedi halvenemist võimalik korvata parandusmeetmete arvu suurendamisega.

- 1.2.3. Kui ei ole võimalik kasutada loodusvarade või loodusvara funktsioonide samaväärsusel põhinevaid lähenemisviise, tuleb kasutada alternatiivseid hindamismeetodeid. Pädev asutus võib määrata meetodi, näiteks rahalise väärtuse hindamise, mille abil määratakse kindlaks vajalike täiendavate ja kompenseerivate parandusmeetmete ulatus. Kui on võimalik kaotatud loodusvarade ja/või loodusvarade funktsioonide hindamine, kuid asendus-loodusvarade ja/või funktsioonide hindamist ei ole normaalse aja jooksul või mõistlike kuludega võimalik teostada, võib pädev asutus valida sellised parandusmeetmed, mille maksumus on sama suur kui kaotatud loodusvarade ja/või funktsioonide hinnanguline rahaline väärtus.

Täiendavad ja kompenseerivad parandusmeetmed tuleb kavandada sellised, et nende abil luuakse uued loodusvarad ja/või funktsioonid nii, et võetakse arvesse ka ajalist tähtsusjärjekorda ning parandusmeetmetele kuluvat aega. Näiteks, mida pikem on aeg, mis kulub baasolukorra saavutamiseni, seda suuremal arvul kompenseerivaid parandusmeetmeid teostatakse (kui muud tegurid püsivad muutumatud).

1.3. Alternatiivsete parandusmeetmete valimine

- 1.3.1. Kasutades parimaid olemasolevaid meetodeid, tuleb välja selgitada mõistlikud valikuvariandid, tuginedes järgmistele kriteeriumidele:

- iga valikuvariandi mõju inimeste tervisele ja turvalisusele,
- valikuvariandi teostamise kulud,
- iga valikuvariandi õnnestumise tõenäosus,
- mil määral iga valikuvariant võimaldab vältida tulevasi kahjustusi ja kaasnevaid kahjustusi,
- mil määral iga valikuvariant aitab kaasa loodusvara ja/või funktsiooni igale osale,
- mil määral iga valikuvariandi juures võetakse arvesse asjakohaseid sotsiaalseid, majanduslikke ja kultuurilisi seisukohti ning muid asukohaga seotud spetsiifilisi tegureid,
- aeg, mis kulub keskkonnakahjustuse likvideerimiseks,
- mil määral on erinevate valikuvariantide abil võimalik keskkonnakahjustusega piirkonda taastada,
- geograafilised seosed piirkonnaga, kus esineb keskkonnakahjustus.

- 1.3.2. Hinnates erinevaid määratletud parandusvariante, on võimalik valida esmased parandusmeetmed, mille abil täielikult ei taastata kahjustatud veevarude või kahjustatud kaitsealuste liikide või kahjustatud looduslike elupaikade baasolukorda, või mille abil baasolukord taastatakse aeglasemalt. Kõnealust otsust on võimalik teha ainult siis, kui esialgsel territooriumil kaotatud loodusvarad ja/või funktsioonid korvatakse kõnealuse otsusega nii, et täiendavate ja kompenseerivate meetmete lisamise teel saavutatakse kaotatud loodusvarade ja/või funktsioonide endine tase. See on nii näiteks juhul, kui võrdväärseid loodusvarasid ja/või funktsioone on võimalik mujal saavutada väiksemate kuludega. Kõnealused täiendavad parandusmeetmed määratakse kindlaks vastavalt punktis 1.2.2 kehtestatud reeglitele.
- 1.3.3. Sõltumatult punktis 1.3.2 sätestatud ja vastavalt artikli 7 lõikele 3 on pädeval asutusel õigus vastu võtta otsus, mille kohaselt muid parandusmeetmeid ei teostata, kui
- a) juba rakendatud parandusmeetmed tagavad, et enam ei ole märgatavat ohtu inimeste tervisele, veevarudele või kaitsealustele liikidele või looduslikele elupaikadele ja
 - b) kulud parandusmeetmetele, mida tuleks rakendada baasolukorra või sellega võrdväärse olukorra saavutamiseks, oleksid ebaproportsionaalselt suured võrreldes keskkonna suhtes saavutatava tuluga.

2. Pinnasekahjustuste parandamine

Tuleb rakendada vajalikud meetmed, millega tagatakse vähemalt see, et kõnealused saastused kõrvaldatakse, neid piiratakse, isoleeritakse või vähendatakse nii, et saastatud pinnas, arvestades selle antud hetke kasutust või heakskiidetud tulevast kasutust, ei kujuta enam märgatavat ohtu inimeste tervisele. Kõnealuste ohtude olemasolu tuleb hinnata selliste riskihindamismeetoditega, mis võtavad arvesse pinnase omadusi ja funktsioone, kahjulike ainete, valmististe, organismide või mikroorganismide tüüpi ja kontsentratsiooni, nende esinemise riski ja leviku võimalust. Tuleb tagada, et kahjustuse esinemise ajal kasutatakse maad kehtivate maakasutuseeskirjade või, kui selliseid on kehtestatud, muude eeskirjade kohaselt.

Kui maakasutust muudetakse, rakendatakse kõik vajalikud meetmed inimeste tervisele avalduva kahjuliku mõju vältimiseks.

Kui maakasutuseeskirjad või muud vastavad eeskirjad puuduvad, määratakse kahjustatud maa-ala maakasutus selle piirkonna olemuse alusel, võttes arvesse selle oodatavat arengut.

Tuleb arvestada loodusliku taastumise võimalusega, st võimalusega, mille korral taastumine toimub ilma inimese otsese vahelesegamiseta.

III LISA

ARTIKLI 3 LÕIKES 1 KÄSITLETAVAD TOIMINGUD

1. Keskkonna saastuse kompleksse vältimise ja piiramise kohta nõukogu 24. septembri 1996. aasta direktiivi 96/61/EÜ kohaselt luba eeldavate käitiste töötamine. ⁽¹⁾ Selle all mõistetakse kõiki direktiivi 96/61/EÜ I lisas loetletud toiminguid, välja arvatud selliseid käitisi või käitiste osi, mida kasutatakse uute toodete ja protsesside uurimiseks, arendamiseks ja katsetamiseks.
2. Jäätmete kohta nõukogu 15. juuli 1975. aasta direktiivi 75/442/EMÜ ⁽²⁾ ja ohtlike jäätmete kohta nõukogu 12. detsembri 1991. aasta direktiivi 91/689/EMÜ ⁽³⁾ kohaselt luba või registreerimist vajavad jäätmekäitlustoimingud, sealhulgas jäätmete ja ohtlike jäätmete kogumine, transportimine, taaskasutamine ja lõppladustamine, samuti kõnealuste toimingute ning jäätmeheidlate järelevalve.

Kõnealused toimingud hõlmavad muu hulgas jäätmete matmispaikade kasutamist jäätmete matmispaikade kohta nõukogu 26. aprilli 1999. aasta direktiivi 1999/31/EÜ ⁽⁴⁾ ning jäätme põletuskäitiste kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. detsembri 2000. aasta direktiivi 2000/76/EÜ ⁽⁵⁾ kohaselt.

Käesoleva direktiivi täitmisel võivad liikmesriigid vastu võtta otsuse, et kõnealuste toimingute hulka ei kuulu selliste olmevee puhastusjaamade kanalisatsioonijääkide levitamine, mida on käsitletud nii, et neid võib kehtivate standardite kohaselt kasutada põllumajanduses.
3. Kõik heitmed sisemaa pinnavette, mis nõuavad ühenduse veekeskkonda lastavate teatud ohtlike ainete poolt põhjustatud saastuse kohta nõukogu 4. mai 1976. aasta direktiivi 76/464/EMÜ ⁽⁶⁾ kohaselt eelnevat luba.
4. Kõik heitmed põhjavette, mis nõuavad põhjavee kaitsmise kohta teatud ohtlikest ainetest põhjustatud saastuse vastu nõukogu 17. detsembri 1979. aasta direktiivi 80/68/EMÜ ⁽⁷⁾ kohaselt eelnevat luba.
5. Selliste saasteainete heitmed ja sattumine pinna- või põhjavette, mis nõuavad direktiivi 2000/60/EÜ kohaselt luba, heakskiitu või registreerimist.
6. Vee võtmine ja veevoolu tõkestamine, mis direktiivi 2000/60/EÜ kohaselt vajab eelnevat luba.
7. Alljärgnevalt loetletud ainete valmistamine, kasutamine, ladustamine, töötlemine, kasutamine täitena, laskmine keskkonda ja kohapeal teisaldamine:
 - a) kahjulikud ained nii, nagu need on määratletud kahjulike ainete klassifitseerimist, pakendamist ja märgistamist käsitlevate seaduste, eeskirjade ja rakendussätete ühtlustamise kohta nõukogu 27. juuni 1967. aasta direktiivi 67/548/EMÜ ⁽⁸⁾ artikli 2 lõikes 2;
 - b) kahjulikud valmistised nii, nagu need on määratletud kahjulike valmististe klassifitseerimist, pakendamist ja märgistamist käsitlevate seaduste, eeskirjade ja rakendussätete ühtlustamise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 1999. aasta direktiivi 1999/45/EÜ ⁽⁹⁾ artikli 2 lõikes 2;
 - c) taimekaitsetooted nii, nagu need on määratletud taimekaitsetoodete turulelaskmise kohta nõukogu 15. juuli 1991. aasta direktiivi 91/414/EMÜ ⁽¹⁰⁾ artikli 2 lõikes 1; ja
 - d) biotsiidtooted nii, nagu need on määratletud biotsiidtoodete turulelaskmise kohta Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiivi 98/8/EÜ ⁽¹¹⁾ artikli 2 lõike 1 lõigus a.

⁽¹⁾ EÜT L 257, 10.10.1996, lk 26. Direktiivi on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1882/2003.

⁽²⁾ EÜT L 194, 25.7.1975, lk 39. Direktiivi on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1882/2003.

⁽³⁾ EÜT L 377, 31.12.1991, lk 20. Direktiivi on muudetud direktiiviga 94/31/EÜ (EÜT L 168, 2.7.1994, lk 28).

⁽⁴⁾ EÜT L 182, 16.7.1999, lk 1. Direktiivi on muudetud määrusega (EÜ) nr 1882/2003.

⁽⁵⁾ EÜT L 332, 28.12.2000, lk 91.

⁽⁶⁾ EÜT L 129, 18.5.1976, lk 23. Direktiivi on viimati muudetud direktiiviga 2000/60/EÜ.

⁽⁷⁾ EÜT L 20, 26.1.1980, lk 43. Direktiivi on muudetud direktiiviga 91/692/EMÜ (EÜT L 377, 31.12.1991, lk 48).

⁽⁸⁾ EÜT L 196, 16.8.1967, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 807/2003.

⁽⁹⁾ EÜT L 200, 30.7.1999, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1882/2003.

⁽¹⁰⁾ EÜT L 230, 19.8.1991, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 806/2003 (EÜT L 122, 16.5.2003, lk 1).

⁽¹¹⁾ EÜT L 123, 24.4.1998, lk 1. Direktiivi on muudetud määrusega (EÜ) nr 1882/2003.

8. Ohtlike või saastavate ainete transportimine maanteel, raudteel, siseveekogudel, merel või õhus nii, nagu on määratletud kas ohtlike ainete maanteetransporti käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta nõukogu 21. novembri 1994. aasta direktiivi 94/55/EÜ⁽¹⁾ A lisas, ohtlike ainete raudteetransporti käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta nõukogu 23. juuli 1996. aasta direktiivi 96/49/EÜ⁽²⁾ lisas või kahjulikke või saastavaid aineid transportivatele ja ühenduse meresadamatesse suunduvatele või nendest lahkuvatele laevadele esitatavaid miinimumnõudeid käsitlevas nõukogu 13. septembri 1993. aasta direktiivis 93/75/EMÜ⁽³⁾.
9. Selliste käitiste kasutamine, mis eeldavad tööstuskäitiste poolt põhjustatud õhusaaste ärahoidmise kohta nõukogu 28. juuni 1984. aasta direktiivile 84/360/EMÜ⁽⁴⁾ vastavat luba selles osas, kui tegemist on eespool nimetatud direktiivi kohaldamisalasse kuuluvate saasteainete heitmetega atmosfääri.
10. Geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamine, sealhulgas transportimine nii, nagu see on määratletud geneetiliselt muundatud mikroorganismide suletud keskkonnas kasutamise kohta nõukogu 23. aprilli 1990. aasta direktiivis 90/219/EMÜ.⁽⁵⁾
11. Geneetiliselt muundatud organismide tahtlik levitamine keskkonda, transportimine ja turuleaskmine nii, nagu see on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis 2001/18/EÜ.⁽⁶⁾
12. Euroopa Liitu suunatud või Euroopa Liidust välja suunduvad jäätmete piiriülesed veosed, mis eeldavad luba või mis on Euroopa Ühendusse või Euroopa Ühendusest välja suunduva jäätmeveo järelevalve ja kontrollimise kohta nõukogu 1. veebruari 1993. aasta määruse (EMÜ) nr 259/93⁽⁷⁾ kohaselt keelatud.

(1) EÜT L 319, 12.12.1994, lk 7. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni direktiiviga 2003/28/EÜ (ELT L 90, 8.4.2003, lk 45).

(2) EÜT L 235, 17.9.1996, lk 25. Direktiivi on viimati muudetud komisjoni direktiiviga 2003/29/EÜ (ELT L 90, 8.4.2003, lk 47).

(3) EÜT L 247, 5.10.1993, lk 19. Direktiivi on viimati muudetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2002/84/EÜ (EÜT L 324, 29.11.2002, lk 53).

(4) EÜT L 188, 16.7.1984, lk 20. Direktiivi on muudetud direktiiviga 91/692/EMÜ (EÜT L 377, 31.12.1991, lk 48).

(5) EÜT L 117, 8.5.1990, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1882/2003.

(6) EÜT L 106, 17.4.2001, lk 1. Direktiivi on viimati muudetud määrusega (EÜ) nr 1830/2003 (ELT L 268, 18.10.2003, lk 24).

(7) EÜT L 30, 6.2.1993, lk 1. Määrust on viimati muudetud komisjoni määrusega (EÜ) nr 2557/2001 (EÜT L 349, 31.12.2001, lk 1).

IV LISA

ARTIKLI 4 LÕIKES 2 NIMETATUD RAHVUSVAHELISED KONVENTSIOONID

- a) 27. novembri 1992. aasta rahvusvaheline konventsioon naftareostusest tingitud kahjustuste tsiviilvastutuse kohta;
 - b) 27. novembri 1992. aasta rahvusvaheline konventsioon naftareostusest tingitud kahjustuste rahvusvahelise hüvitusfondi loomise kohta;
 - c) 23. märtsi 2001. aasta rahvusvaheline konventsioon raskemasuudireostusest tingitud kahjustuste tsiviilvastutuse kohta;
 - d) 3. mai 1996. aasta rahvusvaheline konventsioon ohtlike ja mürgiste ainete meretranspordiga seotud kahjustuste eest vastutuse ja parandamise kohta;
 - e) 10. oktoobri 1989. aasta konventsioon ohtlike ainete maantee-, raudtee- ja siseveetranspordiga seotud kahjustuste eest tsiviilvastutuse kohta.
-

V LISA

ARTIKLI 4 LÕIKES 4 NIMETATUD RAHVUSVAHELISED JURIIDILISED DOKUMENDID

- a) 29. juuli 1960. aasta Pariisi konventsioon kolmandate osapoolte vastutusest tuumaenergia valdkonnas ja 31. jaanuari 1963. aasta Brüsseli lisakonventsioon;
 - b) 21. mai 1963. aasta Viini konventsioon tsiviilvastutusest tuumakahjustuse korral;
 - c) 12. septembri 1997. aasta konventsioon täiendavast parandamisest tuumakahjustuse korral;
 - d) 21. septembri 1988. aasta ühisprotokoll Viini ja Pariisi konventsioonide kohaldamise kohta;
 - e) 17. detsembri 1971. aasta Brüsseli konventsioon tsiviilvastutuse kohta tuumamaterjalide meretranspordi valdkonnas.
-

VI LISA

TEAVE ARTIKLI 18 LÕIKES 1 NIMETATUD ANDMETE KOHTA

Direktiivi artikli 18 lõikes 1 nimetatud aruanded peavad sisaldama loetelu käesoleva direktiivi kohaldamisalasse kuuluvatest keskkonnakahjustuse ja keskkonnavastutuse juhtumitest ning iga juhtumi kohta järgmisi andmeid.

1. Keskkonnakahjustuse liik, kahjustuse tekkimise ja/või avastamise kuupäev ja kuupäev, millal alustati käesolevale direktiivile vastavaid meetmeid.
2. Vastutava(te) juriidilis(te) isiku(te) tegevusala kood. ⁽¹⁾
3. Teave selle kohta, kas vastutavad osapooled või kvalifitseeritud üksused on algatanud juriidilise edasikaebamise menetlusi. (Tuleb näidata ära nõudlejate tüüp ja menetluste tulemused.)
4. Parandusprotsessi tulemused.
5. Menetluste lõpetamise kuupäev.

Liikmesriigid võivad oma aruannetesse lülitada mis tahes muud teavet ja andmeid, mida nad loevad kasulikuks käesoleva direktiivi täitmise asjakohasel hindamisel, näiteks järgmisi andmeid.

1. Käesolevas direktiivis määratletud ennetusmeetmetest ja parandusmeetmetest tingitud kulud:
 - mida vastutavad osapooled on maksnud otse, kui selle kohta on andmeid;
 - mida vastutavatel osapooltel on sisse nõutud tagantjärele;
 - mida ei ole vastutavatel osapooltel õnnestunud sisse nõuda (tuua ära põhjused).
2. Käesoleva direktiivi kohaselt kasutatud ja rahalise tagatisega seotud vahendite edendamiseks ja rakendamiseks teostatud meetmete tulemused.
3. Hinnang riiklikel haldusorganitel aasta jooksul tekkinud täiendavate halduskulude kohta, mis on tingitud käesoleva direktiivi täitmisest ja selle järgimise järelevalveks vajalike haldusstruktuuride loomisest ja kasutamisest.

⁽¹⁾ Võib kasutada NACE-koodi (nõukogu 9. oktoobri 1990. aasta määrus (EMÜ) nr 3037/90 Euroopa Ühenduse majandustegevuste statistilise klassifitseerimise kohta (EÜT L 293, 24.10.1990, lk 1)).